

NÅR "HJÆLPEN" SKADER:

Mette Frederiksens reform af førtidspension og fleksjob er et fatamorgana. Bag salgsretorikken om hjælp er der krasse forringelser for de svageste!

*Af Henrik Herløv Lund, uafhængig økonom – cand. scient. adm.
Kendt fra Den Alternative Velfærdskommission*

- Fuld og opdateret version med intro –

Intro: Mette Frederiksen lover hjælp til svage unge, hvilket i sig selv er rigtigt og sympatisk. Men de svage betaler selv gennem krasse forringelser af ydelserne og fordi midlerne tages fra satspuljen.

Og de 1,4 mia. kr. som loves svage unge, holder næppe. Regeringen regner med godt 35.000 pr ressourceforløb, mens det ifølge Arbejdsmarkedskommissionen vil kræve op mod 60.000 pr forløb, hvis behandlingstilbuddene skal matche de ofte alvorlige lidelser. Det peger imod, at der er lagt op til discountløsninger og symptombehandling.

Hertil kommer, at der er tvivlsomt, hvorvidt der ER realitet i de 1,4 mi. kr. Pengene skal nemlig for det første i en udstrækning tages de fra satspuljen og risikerer dermed at fragå i midler, som i forvejen går til psykiatrien, det sociale område i kommunerne og til de svage.

For det andet vil regeringen samtidig fremover nedsætte refusionen og øge besparelseskravene til kommuner og regioner. Man giver altså med den ene hånd og tager (endnu mere) med den anden hånd?

Alt i alt må kommuner og psykiatri således netto frygtes i realiteten at få betydeligt mindre at rutte med end de angivne 1,4 mia. kr.

Samtidig er det et helt nyt princip, at syge selv skal betale for behandling gennem nedsatte ydelser og dræn på satspuljen. Skal også kræftramte fremover selv betale for behandling?

Tilbage er de krasse forringelser af ydelser og vilkår – reformens nok så kontante indhold er øget økonomisk pisk. Og reformudspillet er da også alt overvejende identisk med den tidligere VK s regerings reformforslag – der er i høj grad tale om blå politik.

Regeringen siger, at der ikke er råd til både nuværende ydelser og behandling. Stærke ord fra en regering, der ikke vil, at banker og millionærer skal betale mere til fællesskabet. Og har vi i et verdens rigeste samfund ikke råd til at behandle de svageste anstændigt?

Hjælp til de svage?

Mette Frederiksens og SRSF – regeringen vil gerne sælge udspillet til reform af førtidspension og fleksjob som en reform, der vil tage hånd om og hjælpe samfundets svageste til at få det bedre og rive dem ud af et liv henslæbt i passiv forsørgelse – til deres eget og samfundets bedste.

Dette sympatiske billede krakelerer dog noget ved en nærmere betragtning. ”Hjælpen” går nemlig hånd i hånd med omfattende forringelser af ydelser og vilkår for fremtidige førtidspensionister og fleksjobbere. Man fodrer hunden med sin egen hale – oveni købet mere end en gang. Mens en nærmere undersøgelse må stille et betydeligt spørgsmålstejn ved realiteterne i hensigtserklæringerne om hjælp til de svageste.

Den reform, som Mette Frederiksen fremlægger, er i de overvejende hovedlinjer identisk med forslagene fra den tidligere borgerlige regering – der er med andre ord på dette som på andre områder tale om, at SRSF fører blå politik.

Man må derfor spørge, om Mette Frederiksens gyldne reform er noget af et fatamorgana, som når man kommer nærmere forsvinder op i luften og efterlader fremtidens førtidspensionister og fleksjobber på en barsk ørkenvandring?

Øget økonomisk pisk.

Indkapslet i Mette Frederiksens sympatiske udtalelser om at sætte mennesker i førtidspension og på fleksjob ”fri til at følge deres drøm” må der for det første forventes at gemme sig en hårdhændet forringelse af ydelse og vilkår for arbejdsmarkedets og samfundets svageste med begrænset eller slet ingen arbejdsevne.

Førtidspensionen bliver gennem indførelsen af 5 – årige ”ressourceforløb” for det første midlertidig for alle under 35 - 40 år. For over 40 årige bliver den også midlertidig, i hvert fald de første 5 år. De således kun ”midlertidige førtidspensionister” i ”ressourceforløbene” skal nu indstille sig på efter 5 år at skulle igennem en ny vurderingsmølle og på igen at skulle kæmpe for at få deres ydelse. Dette er i sig selv stærkt negativt, idet det slet og ret vil skabe yderligere stor usikkerhed og stress for en i forvejen belastet gruppe mennesker. Det vil ikke bidrage til at de får det bedre – som målet ellers lyder -, tværtimod.

Tilmed skal de i ressourceforløb indplacerede for det andet klare sig på et langt ringere forsørgelsesgrundlag end, hvis de havde fået førtidspension. Ganske vist hedder det i udspillet, at man beholder den samme ydelse, som man modtog inden ressourceforløbet. MEN: To tredjedele af de, som hidtil har fået førtidspension men nu fremover skal i ”ressourceforløb”, vil havne direkte på kontanthjælpssatsen eller på den endnu lavere mindstesats, fordi de i forvejen fik kontanthjælp respektive slet ikke oppebar nogen ydelse. Den sidste tredjedel af de, som hidtil har fået førtidspension, er kommet fra sygedagpenge. De vil bevare denne sats, men – hvad udspillet ikke nævner – vel formentlig kun så længe de har ret til sygedagpenge efter gældende regler. Det må derfor formodes, at når de rammer varighedsbegrænsningen for sygedagpenge på 1 år, ryger også de ned på kontanthjælpssatsen.

Mette Frederiksen har hævdet, at ingen førtidspensionister bliver fattigere af denne reform. Det er som så mange andre dele af hendes salgsretorik ikke sandt. For fremtidige indplacerede i udviklingsforløb vil alternativet til ellers at have fået førtidspensionssatsen således i realiteten være

den langt lavere kontanthjælpssats. En kæmpe forringelse, der tilmed vil sende mange ned under fattigdomsgrænsen.

Det rummelige arbejdsmarked amputeres.

Hvad angår udspillet vedrørende fleksjob indebærer reformudspillet, at fleksjob for under 40 årige på tilsvarende måde som for førtidspensionister bliver rent midlertidige af 5 års varighed og for over 40 årige også for i hvert fald for det første fleksjob og muligvis i det hele taget så længe kommunen ikke tildeler et varigt fleksjob. Fleksjobbere skal således også hvert 5 år igennem en ny vurderingsmølle og skal igen kæmpe for at få deres ydelse. Det vil også for fleksjobbere give en stor usikkerhed og stress på samme måde som de 5 årige ressourceforløb for førtidspensionister vil.

Tilmed skal langt de fleste fleksjobbere for det andet også klare sig på et ringere forsørgelsesgrundlag ligesom tilfældet vil være for førtidspensionister. Den væsentlige ændring af fleksjob for så vidt angår ydelse er, at løntilskuddet generelt nedsættes til 200.000 kr. og navnlig at det aftrappes hurtigt ved stigende lønmodtagerindkomst. Hermed vil alle andre end fleksjobbere på lavtløn få forringet deres ydelse væsentlig og effekten vil ganske givet blive den, at mange med lønninger lidt over lavtløn fremover afholdes fra at søge ordningen, fordi de ikke har råd.

Igen har Mette Frederiksen været ude med usande påstande om, at de der rammes ”kun” er de med fleksjobydelse omkring 450.000 til 550.000. Heller ikke det er sandt. Allerede fleksjobbere med omkring 250 til 300.000 vil få forringet deres ydelse.

S + SF synes på vej til så gennemgribende at amputere ordningen, at man må spørge sig selv om de to partier er ved at sælge fleksjobordningen, som de selv skabte som hjørnesteinen i det rummelige arbejdsmarked, til stanglakrids?

Reformens rummer således vedr. ydelser mm. en nok så barsk realitet, som handler om stærkt øget økonomisk pisk uanset, at det på ingen måde hjælper samfundets svageste til at få det bedre og komme tilbage, men tværtimod forringer mulighederne herfor gennem forværrede vilkår.

Bedre funktion kræver øget behandling.

Men udspillet handler jo for det andet også om, at førtidspensionister og fleksjobbere i stedet for at hænge fast i ordningerne skal hjælpes til bedre helbred og funktion og ud af ordningerne. Som anført er det i sig selv sympatisk og rigtigt og der skal heller ikke herfra lyde nogen indvendinger mod, at man giver førtidspensionister og fleksjobbere flere tilbud om behandling. Tværtimod – flere tilbud bør absolut gives og det er en skandale, at det ikke for længst er sket.

MEN: Reformens målgruppe er navnlig de under 40 årige, som hidtil er tildelt førtidspension på grundlag af psykiske lidelser. En meget stor del af tildeling af førtidspension på grundlag af psykiske lidelser er imidlertid sket overvejende på grundlag af alvorlige og langvarige, ofte

kroniske psykiske lidelser med deraf følgende ringe og kun langsigtede forbedringsmuligheder. Fx mental retardering, psykisk udviklingsforstyrrelse, skizofreni, forstyrrelser i personlighedsstruktur samt skizotypiske sindslidelse.

Det betyder, at forbedring ikke kommer af sig selv, men vil kræve omfattende og langvarig behandling især i psykiatriske og socialpsykiatriske system i regionerne, hvis de alvorlige, langvarige og ofte kroniske psykiske lidelser skal afhjælpes så meget, at ansøgere om førtidspension kan få forbedret helbred og førtidspension så meget, at de ikke har behov for førtidspensionen.

Hunden fodres med egen hale.

Virkeligheden er imidlertid, at behandlingssystemet i kommunerne i disse år undergår omfattende besparelser og at navnlig det psykiatriske behandlingssystem i regionerne er udsultet og lider af kapacitets – og kvalitetsmangel blot i forhold til de nuværende behandlingsbehov.

Ifølge udspillet vil regeringen her afsætte 1,4 mia. kr. til indsatsen med ressourceforløb og opstartsforsøg. Men dette beløb finansieres i første omgang gennem forringelse af ydelserne. Hvorfor skal syge og handicappede i udviklingsforløb nu selv betale for behandling? Skal kræfterne også selv betale fremover?

Pengene tages tilmed fra satspuljen og der vil være tale om et stort indhug i satspuljemidlerne. Men satspuljen går i forvejen til aktiviteter for samfundets svageste. Med en stor båndlæggelse af midlerne i satspuljen til ressourceforløb vil der imidlertid være langt færre midler i satspuljen til øvrige aktiviteter for de svageste. De svage vil således i næste omgang igen formentlig i høj grad selv komme til at betale indsatsen.

Vil der reelt være tale om 1,4 mia. til svage unge?

Hertil kommer et nok så alvorligt spørgsmålstejn ved midlerne til den behandling, som er alfa og omega. Regeringen regner med at bruge godt 35.000 pr. ressourceforløb. Ifølge Arbejdsmarkedskommissionen vil det imidlertid kræve op mod 60.000 altså op mod det dobbelte, hvis der skal være tale om andet end symptombehandling. Selv hvis de 1,4 mia. kr bliver en realitet, må det således frygtes, at der blive tale om discountløsninger.

Hertil kommer, at det er tvivlsomt, om de 1,4 mia. holder, idet de i en udstrækning tages fra satspuljen. Indtil nu har såvel psykiatrien som kommunerne imidlertid hvert år i forvejen fået betydelige midler herfra, for psykiatrien årligt mellem et sted mellem 200 og 300 mio. kr. Men det er næppe sandsynligt, at man i psykiatrien respektive kommunerne fremover bliver ved med at få ”dobbelt op”. Snarere må det forventes, at de nye midler til ressourceforløb træder i stedet for de gamle satspuljetildelinger. Nettobeløbet vil behandlingsindsatsen i psykiatrien og i kommunerne vil hermed være betydeligt ringere end de 1,4 mia. kr.

Herudover nævner udspillet ikke, at beskæftigelsesministeren også har bebudet en reform af refusionen til kommuner og amter, i hvilken forbindelse refusionen fremover må forventes at blive nedsat med øgede udgifter til følge for kommunerne i forbindelse med fleksjob og førtidspension. Men kommunekassen er EN kasse og øgede udgifter til fleksjob og førtidspension begrænser dermed i sidste ende også det beløb, der de facto vil være til rådighed for ressourceforløb.

Ganske vist skal regeringen ifølge DUT - reglerne i første omgang kompensere kommunerne herfor. Men samtidig planlægger regeringen i sin kommende 2020 - plan at stramme de økonomiske rammer for kommunerne generelt endnu mere end VK ville, idet man kan forventes at tale om et øget budgetforbedringsbehov fra VK s 47 mia. kr til op mod 67 mia. kr årligt i 2020. Det betyder flere besparelser i kommuner og regioner. Regeringen vil således give med en hånd, men tage (endnu mere) med den anden hånd. Og i sidste ende er der kun de penge, der nu engang er i kommuner og regioner – også til ressourceforløb.

MEN: Hvis der ikke kommer en omfattende udbygning og oprustning af behandlingssystemet, navnlig af det psykiatriske, svæver reformens fremadrettede del med ressourceforløb osv. i luften. De nok så barske realiteter handler så om en omfattende forringelse af vilkårene for fremtidige førtidspensionister og fleksjobbere.

Hvor skal jobs komme fra til svage unge?

De tvivlsomme realiteter vil formentlig også gøre sig gældende vedrørende reformens mål om at skaffe førtidspensionister tilbage på arbejdsmarkedet og få fleksjobbere i øget beskæftigelse. Målene er i sig selv også gode, men det er udsigterne til at realisere dem ikke. Når det i reformudspillet anføres, at det vil øge beskæftigelsen med ca. 2300 personer i 2020 og på langt sigt med ca. 7700 personer, er der tale om ønsketænkning.

Der er alene tale om en ren udbudseffekt. Selv en begrænset beskæftigelseseffekt er der her efter finans – og gældskrisen ingen udsigt til at opnå. For der er som bekendt i forvejen 170.000 ”normalledige”, som arbejdsgiverne under alle omstændigheder må forventes at vælge først. Og de økonomiske realiteter så langt som vi kender dem, handler desværre om, at denne arbejdsløshed vedvarer og endda stiger.

Og det skaber ikke mere beskæftigelse, selvom man gennem forringet forsørgelsesgrundlag presser mennesker med i forvejen begrænset arbejdsevne tilbage på arbejdsmarkedet. De mennesker med reduceret arbejdsevne, som det fx kunne lykkes gennem denne reform at forhindre i at få førtidspension og fleksjob, har derfor ringe chance for at opnå beskæftigelse i ”normaljobs” i det arbejdsmarked, som tegner sig en årrække fremover.

Der er allerede blevet appelleret til arbejdsgiverorganisationerne om at oprette jobs til svage unge. Og de har selvfølgelig erklæret sig parate. Men når røgen er lettet, er det virksomhederne og deres bundlinje, som bestemmer. Men selv i opgangstiderne midt i 00'erne oprettede virksomhederne

ikke mange fleksjob og med et forringet løntilskud er der endnu mindre udsigt til, at de gør det her i krisetiderne.

Hvorfor øget økonomisk pisk?

Der hvor kæden især hopper af er, når SRSF indigneret afviser de nuværende ordninger med, at man her lader mennesker gå til spilde på passiv forsørgelse. Og med det som argument samtidig åbner op for kraftige nedsættelser af ydelserne for fremtidige førtidspensionister og fleksjobbere og for øget usikkerhed i form af midlertidige ydelser. For har mennesker i ressourceforløb og på midlertidige fleksjob ikke brug for et liv på anstændige og trygge leve- og indkomstvilkår, hvis de skal kæmpe sig tilbage til arbejdsmarkedet? Tror regeringen at mennesker bliver raskere af at blive fattigere? Hvorfor ikke give behandlingstilbud på de nugældende ydelsesvilkår.

Der er ikke råd, lyder svaret. Stærke ord fra en regering, der ikke vil lade millionærer og banker bidrage mere til fællesskabet. Og ærligt talt: I et af verdens rigeste samfund er og bliver det et prioriteringsspørgsmål, om der er råd til at behandle de svageste anstændigt?

Tror regeringen inderst inde ikke selv tror på hensigtserklæringerne om at ville hjælpe og støtte, siden det nok så kontante indhold af regelændringerne er massiv brug af økonomisk pisk. Er hensigtserklæringerne ønsketænkning eller spin og salgsretorik, som skal dække over de omfattende besparelser og forringelser vedr. førtidspension og fleksjob og over gennemførelsen af en borgerlig politik? Det er tilsyneladende lykkedes Mette Frederiksen at forføre nogle eksperter, fagprofessionelle og organisationer gennem de smukke hensigtserklæringer og positive mål. Men reformudspillet er når det kommer til stykket altovervejende identisk med den reform, som VK i 2010 lagde frem – og som man dengang med god grund opponerede kraftigt imod. Måske skulle man lige huske at spørge, hvilke barske realiteter, der i dag gennem sig bag ved reformudspillet gyldne facade?

Henvisning:

Henrik Herløv Lund udgiver to vederlagsfrie månedlige nyhedsbreve:

- KRITISKE ANALYSER om velfærd og samfundsøkonomi
- KRITISKE DISKUSSIONER om regeringens politik

Vederlagsfrit prøveabonnement kan tegnes ved at maile til

herloevlund@mail.dk

Alle artikler og rapporter kan downloades på www.henrikherloevlund.dk